

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 25.6.2009, OM 16/49/2009

Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevan rangaistussäännöksen soveltamisesta

Lokakuussa 2006 voimaan tullut rikoslain 20 luvun 8 § ja sen rinnalla sovellettava järjestyslain 7 § ovat käytännössä tuottaneet samanlaisia vaikutuksia kuin Ruotsissa vuonna 1999 voimaan tullut seksipalveluiden ostamisen kriminalisointi.

Muodollisesti Suomen rikoslaissa oleva seksipalveluiden ostamisen kieltö ei ole yhtä laaja kuin Ruotsin mallin mukainen kriminalisointi. Käytännössä kuitenkin seksikauppaan voidaan puuttua vain silloin, kun sitä haivaitaan. Poliisi havaitsee seksipalveluiden ostamista ja sen yritystä tutkiessaan paritusepäilyjä tai suorittaessaan valvontaa yleisellä paikalla. Niinpä Suomen poliisi voi käytännössä puuttua seksipalveluiden ostamiseen aivan yhtä usein kuin Ruotsin poliisi.

Seksityötä tekevien henkilöiden näkökulmasta katsottuna lainmuutos on merkinnyt oikeusturvan heikentymistä. Tähän on syynä sekä viranomaisten että seksityöntekijöiden entisestään lisääntynyt epätietoisuus siitä, miten eri lakeja tulisi tulkita käytännön tilanteissa. Seksityöntekijöiden epäluulo viranomaisia kohtaan on pysynyt ennallaan, koska oikeusjärjestelmä ei tarjoa suojaa seksityötä tekeville.

Seksibisneksessä olevien mahdollisten ihmiskaupan uhrien löytyminen ei näytä ainakaan helpottuneen. Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman täytäntöönpanon seurannassa on ilmennyt, että ihmiskaupan uhreja on löydetty enemmän muilta aloilta kuin seksialalta.

Seksialan ihmiskaupan tunnistamista vaikeuttaa se, että rikoslain 20 luvun 8 § niputtaa ihmiskaupan uhrit ja muut seksialalla työskentelevät. Seksialalla työskentelevien on käytännössä mahdoton osallistua ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen ja auttamiseen yhteistyössä viranomaisten kanssa, koska laki ei tunnusta seksityötä tekevän henkilön oikeutta työhön.

Suomessa seksityötä tehdään tyypillisesti vain kausittain. Monet lopettavat seksityön muutaman vuoden kuluessa. Lopettamiseen vaikuttavat ennen kaikkea kyseisen henkilön taloudellinen tilanne, henkilökohtaiset kiinnostukset, ihmissuhteet ja muut yksilölle itselleen merkitykselliset asiat.

Seksipalveluiden ostamista koskeva lainsäädäntö ja seksityöstä esitetyt voimakkain tuomitsevat kannanotot ovat merkinneet seksityön stigman pahenemista. Monet aloittavat seksityön miettimättä siihen liittyvää häpeäleimaa, mutta törmäävät siihen raskaasti, kun ovat pohtimassa seksityön lopettamista. Näyttää siltä, että useimpien kohdalla seksityön lopettaminen vaikeutuu ja pitkittyy sen takia, että he

pelkäävät kohtaavansa tuomitsemista, halveksuntaa ja syrjintää seksityötaustansa takia.

Yhdistykseen tulleiden yhteydenottojen ja neuvontakyselyjen perusteella näyttää siltä, että poliisin palveluksessa on joitakin poliisimiehiä, jotka käyttävät seksityöntekijöiden tietämättämyyttä ja turvatonta asemaa hyväkseen. Todennäköisesti osaltaan syynä on poliisin turhautuminen siihen, että useimmissa tapauksissa poliisi ei laillisesti voi puuttua suoraan seksityöntekijän toimintaan. Niinpä on käytetty pelottelua ja painostusta. On uhattu, että poliisi kertoo (täysi-ikäisen) seksityöntekijän vanhemmille tämän työstä. Poliisimies on kertonut vuokranantajalle, että seksityötä tehnyt henkilö pitää häätää asunnostaan. Muusta EU-maasta tulleita on uhattu käännetyksellä. Varsinkin ulkomaalaistaustaisille on myös annettu virheellistä tietoa, että seksipalveluiden myyminen olisi Suomessa laitonta. Kotirauhan oikeudeton rikkominen (tunkeutuminen asuntoon ilman aiheellista syytä) on myös ollut joidenkin poliisimiesten käyttämä "tutkintakeino", jonka ilmeinen tarkoitus on seksityöntekijöiden pelottelu.

Seksityötä koskevaan lainsäädäntöön liittyviä ongelmia on eritelty tarkemmin Eduskunnan lakivaliokunnalle ja hallintovaliokunnalle keväällä 2006 annetussa yhdistyksen asiantuntijalausunnossa. Lausunnosamme esitetyt ongelmat ovat edelleen olemassa ja sen näkökulmat ovat edelleen relevantteja.

Lausunto on saatavissa myös yhdistyksemme verkkosivuilta osoitteesta <http://www.salli.org/kanta/2006/ek/index.html>

Seksialan Liitto SALLI ry

Johanna Sirkiä
lakiasiain sihteeri

LIITE

Seksialan Liitto SALLI ry:n lausunto Eduskunnan hallintovaliokunnalle
23.5.2006 hallituksen esityksen HE 221/2005 vp johdosta
(Lakivaliokunnalle annettu lausunto oli samansisältöinen.)